

In memoriam

Доцент Донка Христова Нонова

Донка Христова Нонова е родена на 15 януари 1924 г. в с. Подвис, Бургаски окръг. Почина в София на 7 юли 2012 г. Завършва Физико-математическия факултет на Софийския университет (СУ) „Св. Климент Охридски“ през 1947 г. От същата година е асистент, по-късно старши асистент (1953 г.) и главен асистент (1964 г.) в катедра „Аналитична химия“, а през

1977 г. е хабилитирана като доцент. Специализира в Будапеща (1958 г.) и Бърно (1972 г.). Била е лектор към основния курс по аналитична химия и специализирани курсове по спектрофотометрия и по приложение на органични реактиви в аналитичната химия. През периода 1950–1988 г. доц. Нонова публикува 44 статии (над половината в международни списания с импакт фактор), едно авторско свидетелство за изобретение и едно учебно ръководство.

В продължение на повече от четири десетилетия – от завършването на специалност „Химия“ в Природо-математическия факултет на СУ през 1947 г. до пенсионирането ѝ през 1984 г., доц. Д. Нонова отдава много сили за обучението на студенти, дипломанти, докторанти и специализанти в Химическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“. Доц. Нонова работи с известни учени като чл.-кор. проф. дн Никола Пенчев и В. Кубан. Има плодотворно сътрудничество с многобройни колеги, сред които химиците Е. Василева, Б. Евтимова, Н. Лихарева, В. Михайлова, Г. Николов, М. Новкиришка, К. Стоянов, М. Тодорова, Р. Христова и др. След пенсионирането си доц. Д. Нонова продължава да води лекции в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ в продължение на още едно десетилетие.

Подготвеното с много вещина, усилия и отдаденост учебно помагало „Качествен полумикроанализ“ (съавт. доц. Л. Кочева) претърпява 4 издания (1966, 1984, 1990, 2000 г.) и вече няколко десетилетия е една от настолните книги в химичните лаборатории в страната.

Доц. Д. Нонова беше дългогодишен, високоефективен, компетентен, прецизен и обичан редактор на списание „Годишник на Софийския университет-Химически факултет“.

В своята научна дейност доц. Д. Нонова въвежда нови органични реактиви в комплексометрията, концентрирането на следи от метални йони и молекулната спектрофотометрия. Публикациите на доц. Нонова на български, френски, английски и немски език намират място на страниците на най-реномирани научни издания като *Talanta*, *Mikrochimica Acta*, *Analytica Chimica Acta*, *Fresenius Journal of Analytical Chemistry*, *Journal of Inorganic and Nuclear Chemistry*, *Collection of Czechoslovak Chemical Communications*, Доклади на БАН и др.

За нейната дългогодишна преподавателска, научна и редакторска дейност доц. Д. Нонова получава заслужените награди „Почетен знак на Софийския университет със синя лента“ (2005 г.) и ордените „Кирил и Методий“ II степен (1976 г.) и I степен (1984 г.). Най-голямото признание за нея беше голямата любов на нейните колеги и многобройни ученици. Колегата доц. дн Хр. Даиев справедливо я наричаше „съвестта на катедрата“. С нейната кончина изгубихме един от утвърдените символи на катедра „Аналитична химия“.

Дълбок поклон пред светлата ѝ памет!

Д. Л. Цалев

Професор дн Александър Алексиев Алексиев

На 1 ноември 2012 година почина професор Александър Алексиев Алексиев, доктор на химическите науки, признат и известен у нас и в чужбина химик-аналитик.

Той е роден на 28 август 1940 г. в гр. Стара Загора. Завършва Химическия факултет на Софийския университет през 1965 година със специалност „химик-не-

органик“. От 1966 до 1969 г. следва редовна аспирантура, също в Химическия факултет, под ръководството на академик проф. дн Панайот Бончев.

От 1970 до 1978 г. е асистент, старши и главен асистент в катедра „Химия и биохимия“ на Медицинска академия в София.

От 1978 до 1990 г. е доцент в катедра „Химия и биохимия“ на Висшия медицински институт в Плевен, а

от 1990 г. до пенсионирането му през 2008 г. е професор в катедра „Химия и биохимия, физика и биофизика“ на Медицинския университет (МУ) в Плевен.

Научноизследователската му дейност е в областта на аналитичната химия (каталиметрия, фотометрия, емисионен и абсорбционен атомно-спектрален анализ) и биохимията (клинична химия и фармакобиохимия). Неговите над 100 научни публикации, повечето от които в чуждестранни специализирани списания – на английски, руски, немски, френски и испански език, са впечатляващо постижение. Безспорно доказателство за високата оценка на международната общност на изследванията на проф. Алексиев е големият брой цитати (над 500) на негови публикации в химическата литература. Повече от 20 негови публикации представляват разработки и внедрявания, основани на негови резултати, изработени в Германия, Испания, Полша и Русия.

Проф. А. Алексиев е автор и съавтор на значителен брой приложни разработки и внедрявания у нас – в цветната и черната металургия, винарството, реставриране на паметници на културата; в медицината – клинична лаборатория, токсикология, диabetология, дерматология, офталмология, вътрешни болести и терапия, педиатрия, стоматология и др.

Има приети голям брой доклади, включително и пленарни, на многобройни научни форуми извън страната – в Германия, Полша, Гърция и др.

Проф. Алексиев е ръководител на много дипломанти и докторанти, част от които вече са се хабилитирали.

Проф. А. Алексиев е водещ автор в авторски колектив на „Учебник по химия за медици и стоматолози“ и „Ръководство за практически упражнения по химия за студенти по медицина и стоматология“, претърпели не едно и две издания.

Основният лекционен курс, който изнася пред студентите по медицина от I курс, обхваща медицински профилирани раздели по обща, аналитична и органична химия. Канен е като гост-професор на университети в Германия, Испания, Гърция, Сирия и Македония, където изнася специализирани лекции от областта на каталиметрията, диabetологията и фармакобиохимията. Прекрасен преподавател и обичан екзаминатор, професор Алексиев обучава хиляди студенти по химия за 40-те години неуморен труд в медицинските университети в Плевен и София.

Основните административни постове и общественно-административната дейност на проф. А. Алексиев включват ръководител на секция „Химия“ на катедра „Химия и биохимия“ на Медицинския университет в Плевен, ръководител на катедра „Химия и биохимия“ на МУ в Плевен, и заместник ректор по научноизследователската дейност в същия университет. От 1993 до 2007 г. е член на Специализирания научен съвет по неорганична и аналитична химия при Висшата атестационна комисия, а от 1978 г. е член на Съюза на учените в България.

За творческата си дейност проф. А. Алексиев е удостоен с редица награди, най-скъпата от които е „Специална награда на Медицински университет в Плевен – за изключителни заслуги“ (2005 г.). Има включени биографични данни в 14-то (1997 г.) и следващи издания на Marquis Who's Who in the World, също и в 6-то (2004 г.) издание на Marquis Who's Who in American Education и Marquis Who's Who in Science and Engineering (9-то изд., 2006 г.).

С творческия си труд проф. Александър Алексиев има съществена роля в образованието и квалификацията на кадри в областта на химията за медици и на научното поприще в областта на каталиметрията и микроелементния анализ. Умел научен ръководител, проф. Алексиев увлече, създаде и изгради плеада от последователи, днес достойни негови заместници като преподаватели и учени.

Ние, неговите студенти, асистенти, доценти, професори – колеги и приятели, дълбоко скърбим за ранната му кончина.

Поклон пред светлата му памет!

Катедра „Химия и биохимия, физика и биофизика“
Медицински университет, Плевен

Доцент Бисера Евтимова Евтимова

Бисера Евтимова Евтимова е родена на 21 декември 1938 година в София. Почина в София на 8 декември 2012 г. Завършва специалност „Химия“ във Физико-математическия факултет на Софийския университет (СУ) „Св. Климент Охридски“ през 1961 година. От 1962 г. е асистент в катедра „Аналитична химия“ към Химическия факултет (ХФ) на

СУ. Повишена е в старши асистент (1968 г.) и главен асистент (1973 г.), а през 1977 г. е хабилитирана като старши научен сътрудник II степен. През 1997 г. е предназначена като доцент по аналитична химия. Преминава през специализации в областта на аналитичната химия в университета в Лион, Франция (1967 г.) и в Московския държавен университет, СССР (1973 г.).

Доц. д-р Б. Евтимова провежда лекции и упражнения по аналитична химия за студенти от специалностите „Химия“ и „Химия и физика“ в Химическия факултет и за специалности от Биологическия факултет – редовно и задочно обучение, както и специализирани курсове „Специална аналитична химия“ и „Комплексни съединения в аналитичната химия“.

През 1982 г. Б. Евтимова защитава дисертационен труд за научната степен „кандидат на химическите науки“, сега образователна и научна степен „Доктор“ (Б. Е. Евтимова, „Влияние на катионни повърхностно активни вещества при спектрофотометричното определяне на индий(III), галий(III), торий(IV) и уран(VI) с хромазуrol S“, ХФ-СУ, София, 1982, 136 с.).

През периода 1965–1997 г. доц. д-р Б. Евтимова публикува 44 статии (предимно на английски език, а също и на френски, немски, руски и български език), както и една глава в учебно пособие. Преобладаваща част от тези публикации са в реномирани научни издания като *Analytica Chimica Acta*, *Bulletin de la Société Chimique de France*, *Fresenius Journal of Analytical Chemistry*, *Journal of Inorganic Biochemistry*, *Journal of Inorganic and Nuclear Chemistry*, *Microchemical Journal*, *Mikrochimica Acta*, *Polyhedron*, *Talanta*, *Журнал аналитической химии*, *Журнал неорганической химии*, *Доклади на БАН*, както и в трудове на реномираната серия от международни конференции по координационна химия в Смоленце. Част от нейните публикации са в съавторство с учени-аналитици: чл.-кор. проф. дн Никола Пенчев, акад. П. Р. Бончев, доц. Д. Нонова, доц. д-р В. Михайлова, доц. д-р Р. Христова, проф. Г. Николов, доц. В. Фадеева, М. Парис, И. Немцова, Дж. П. Шарф и др. Значителна част от нейните трудове са изработени и публикувани самостоятелно.

След нейното пенсиониране през 2004 година доц. д-р Б. Евтимова продължава да провежда учебни занятия в Националната природо-математическа гимназия „Акад. Любомир Чакалов“. Нейната многогодишна дейност за подготовка на ученици, кръжочници и студенти за участие в национални и международни олимпиади допринася както за многобройни признания и награди на нейните възпитаници, така и за ранно ориентиране на редица успешни ученици и студенти „олимпийци“ към обучение и изследвания в Химическия факултет.

Избрана част от решени задачи е представена в учебното пособие: Б. Евтимова, „Задачи от олимпиади по аналитична химия за студенти“, в Б. Желязкова, И. Кулев, Г. Пеков, С. Ганева, Л. Шишкова, М. Митева, Б. Евтимова, „Сборник с решени задачи по инструментални методи за анализ“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2007, с. 443–469, ISBN-10: 954-07-2330-2; ISBN-13: 978-954-07-2330-3.

Началото на научната дейност на доц. д-р Б. Евтимова е върху йонообменно хроматографско разделяне на Al(III) и Cr(III) (с проф. Н. П. Пенчев). По-късно тя работи съвместно с акад. П. Р. Бончев (тогава асистент в катедрата) в областта на кинетичните методи – едно сътрудничество, продължило и през 90-те години върху биокоординационната химия на Zn(II) и Cu(II) с биолиганди и лекарствени препарати. Основна тематика на научното дирене на доц. д-р Б. Евтимова са изследвания върху нови органични реактиви в концентрирането на следи от метални йони и молекулната спектрофотомет-

рия, концентриране чрез йонообменна и екстракционна хроматография, приложение на дълговерижни кватернерни амониеви соли в спектрофотометрията и др. Изследвани са йони на редица аналити: Al, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Ga, In, Mn, Mo, Ni, Th, U, Zn. Проведени са детайлни изследвания с реактиви и фармацевтични препарати като хромазуrol S, цетилтриметиламониев бромид, септонекс, дибензилдитиокарбамат, 4-(2-)-резорцинол, 2-(5-Br-2-пиридилазо)-5-диетиламинофенол, ериохромцианин R, бромпирогалол червено, каптоприл, пропранолол, фуросемид и др. Върху публикациите на доц. д-р Б. Евтимова са намерени над 180 цитата.

Доц. д-р Б. Евтимова беше член на Съюза на научните работници в България (1972 г.). За нейната дългогодишна преподавателска и научна дейност доц. д-р Б. Евтимова получава „Почетен знак на Химическия факултет при Софийския университет“ (2004 г.). Тя ще бъде запомнена от своите многобройни ученици, студенти и колеги със несъмнена принципност, трудолюбие и самовзискателност, с респектиращото излъчване на строгост, взискателност и човешко достойнство.

Дълбок поклон пред светлата ѝ памет!

Д. Л. Цалев

Проф. дн Георги Петров Високов

На 12 декември 2012 година почина професор Георги Петров Високов, доктор на техническите науки, признат експерт в областта на плазмохимията.

Той е роден на 27 май 1939 година в Стара Загора, където завършва гимназия. Потомък е на стар свещовски род по бащина линия – прапрадядо му е възрожденецът Христати Павлович, а прадядо му е художникът Николай Павлович. През 1965 г. завършва Висшия химико-технологичен институт (ВХТИ) в София, специалност „Технология на неорганичните вещества“. Защитава кандидатска дисертация на тема: „Магнитохимични и кинетични изследвания върху катализатор за синтез на амоняк“ (1972 г.), а през 1994 г. защитава и дисертация за присъждане на научната степен „доктор на техническите науки“ на тема: „Плазмохимично получаване и свойства на ултрадисперсни неорганични прахове“.

Работи в Азотноторовия завод в Стара Загора последователно като началник на смяна, дежурен инженер по амонячно производство, технолог на цех (1965–1968 г.) и във ВХТИ като аспирант (1968–1972 г.). След защита на дисертацията е избран за научен сътрудник I сте-

пен (1972–1985 г.). През 1985 г. е избран за старши научен сътрудник II степен в Института по електроника при БАН (1985–2007 г.), от 1992 г. е доцент в Минно-геоложкия университет (МГУ) „Св. Иван Рилски“ и професор в същия университет (1996–2007 г.). През 1992 г. е избран за доцент по обща и неорганична химия и в Химикотехнологичния и металургичен университет (ХТМУ) в София, където по-късно е професор по технология на неорганичните вещества (1997–2005 г.). Като гост-професор работи и в Институт по електрохимия и енергийни системи при БАН (2005–2006 г.). От 2007 г. до смъртта си е професор в Институт по катализ, БАН.

Специализира в Институт по топло- и масообмен на Академия на науките на Беларус в Минск в Лабораторията по плазмохимия (1976 г.) при професорите О. Й. Ясько и А. Л. Моссе и при проф. Л. С. Полак в Лабораторията по плазмохимия на Институт по нефтохимичен синтез на АН СССР в Москва.

Проф. Г. Високов ръководи 7 докторанти и над 60 дипломанти и специализанти. Чете лекции по обща и неорганична химия, магнетизъм на композиционните материали, аморфни материали и магнитни свойства в МГУ, по основи на каталитичните процеси, технология на свързания азот, оборудване и проектиране на химични предприятия, теоретична и приложна плазмохимия и плазмометалургия, технология на минералните соли, оборудване и проектиране на химични апарати и съоръжения, компютърно проектиране на апарати и съоръжения, наноматериали и нанотехнологии в ХТМУ и по технология на свързания азот в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ в Бургас.

Научните интереси на проф. Г. Високов са в областта на катализа (теория и практика на хетерогенния катализ); плазмохимия и плазмометалургия (нанопрахове и материали); плазмохимични синтези; нанонаука и нанотехнологии – получаване и свойства на нано- (ултра) дисперсни прахове; технология на неорганичните вещества (конвенционални и авангардни водородни технологии, технология на минералните торове и соли); обща и неорганична химия; приложна екология и опазване на околната среда. Той е един от основателите и създателите на ново направление в химическите науки у нас – плазмохимията – теория и практика на плазмохимичните процеси. Г. Високов е първия научен сътрудник в България (1972 г.) по проблемите на плазмохимията и в частност по приложението на плазмата в технологията на неорганичните вещества и е пионер в областта на плазмохимичното получаване на наноразмерни прахове за нуждите на химичната и металургичната промишленост у нас. Под негово ръководство в Института по катализ при БАН е изградена първата пилотна плазмохимична инсталация в страната за получаване на нанодисперсни прахове (фулерени, нанотръбички, оксиди, нитриди, карбиди, композиционни материали), намиращи приложение като катализатори в химическа-

та промишленост, в металургията (прахова и металоке-рамика), във фармацевтичната, каучукова, текстилна и силикатна промишленост, в машиностроенето, енергетиката и др.

Проф. Г. Високов е канен лектор по проблемите на плазмохимичното получаване и охарактеризиране на наноразмерни и наноструктурирани прахове в Институт по физикохимия в Берлин, Германия, в Институт по обща и неорганична химия в Рига, Латвия, в Тянджински университет в Тянджин, Китай, и в САЩ (Вашингтон, Ню Орлеанс, Анахайм). Изнеся над 130 научни доклада на международни научни форуми в САЩ, Франция, Чехословакия, Китай, Германия, Русия, Беларус, Украйна, Литва, Латвия, Естония, Румъния, Гърция, Турция, Македония, Португалия и др.

Автор и съавтор е на над 240 научни труда, публикувани в реномирани международни списания у нас и в чужбина, цитирани над 700 пъти в специализираната международна научна литература, 6 учебника и 4 монографии. Участва в разработването и ръководи 47 научно-технически договори, 7 от които са по линията на международното сътрудничество.

Участва в специализирани научни, експертни и техникоикономически съвети. Рецензент е в международни и български списания, както и на множество дисертации и конкурси за получаване на научни звания, на научни разработки по линията на Фонд „Научни изследвания“, и на редица учебници и книги. Членува в много научни, факултетни и техникоикономически съвети, в специализирани научни съвети при Висшата атестационна комисия.

Проф. Г. Високов е член на Съюза на химиците в България и специализираните дружества към него Клуб на българските каталитици и Българско водородно общество. От 1999 г. до смъртта си е член на редколегията на списание „Химия и индустрия“. За дългогодишна активна съюзна дейност Общото събрание на Съюза на химиците в България избира проф. д-р инж. Георги Петров Високов за негов почетен член. Носител е на „Златна значка“ на Федерацията на научно-техническите съюзи (2001 г.).

Биографични данни за проф. Г. Високов са залегнали в изданията: „Who's Who in the World, New York, 1995“, „Кой кой е в България, София, в. Труд, 1998 г.“, „Bulgarian Chemistry and Industry“, 70 (1999) 62, „Химия и индустрия“, 70 (1999) 24 и 80 (2009) 37, „The Europe 500 Leaders for the New Century“, „Barons Who's Who (USA), 2000“, „International Scientist of the Year 2003“, „International Biographical Centre, Cambridge CB3QP, England, 2003“, „2000 Outstanding Scientists of the 21st Century“, „International Biographical Center, Cambridge, England, 2004“, „Who's Who in Science and Engineering, New York, USA“ (2006–2007) и (2008–2009) и др.

Поклон пред светлата му памет!

Ч. Бонев